

káže jasně a v dostatečném kontextu zformulovat. Výsledný obraz, který Ševcovová o své rodné zemi poskytuje, je značně ponurý, nikoliv však beznadějný. Opravdová beznaděj by nastala, pokud by Západ akceptoval imitace vládnoucí elity jako svobodnou vůli Rusů a ponechal je svému osudu.

Jakub Andrlé

Vavasis, Alexios. ***L'altérité musulmane en Grèce: Problèmes d'intégration et exclusion sociale des minoritaires de Thrace***. Genève: Institut européen de l'Université de Genève, 2007. 158 s.

Vavasisova útlá monografie shrnující sociální, kulturní a politický vývoj západothrácké muslimské menšiny a její postavení v rámci řecké společnosti, je zatím nejkompexnějším pojednáním o dané problematice v některém ze světových jazyků. Časově pokrývá celé období řecké nadvlády nad západní Thrákií, tedy od její anexe po první světové válce po současnost.

Západothrácká muslimská menšina se skládá ze tří etnik (Turků, bulharsky hovořících Pomaků a Romů) a její náboženská, kulturní a jazyková práva jsou ošetřena dohodou z Lausanne z roku 1923. Ačkoliv tento dokument skupinu vymezuje na konfesním základě, a na tomto pojetí trvá též řecký stát, sami západothráčtí muslimové se chápou jako menšina národnostní (turecká, neboť i Pomaci a Romové většinou sami sebe považují za Turky) a usilují o uznání tohoto statutu ze strany státu. Za situace, kdy samotné označení studované populace jako „muslimské“ nebo „turecké“ může mít politický podtext, užívá Vavasis neutrálního pojmu *minoritaires* (příslušníci menšiny).

Své pojednání o „jediné uznané menšině na řecké půdě“ autor rozčlenil do čtyř oddílů. První z nich popisuje dějiny západothráckých Turků do pádu vojenské *juntas* a vliv řecko-tureckých vztahů na postavení turecké menšiny v Řecku. V druhém oddíle se Vavasis zaměřuje na vnitřní život menšiny. Charakterizuje jednotlivé podskupiny (Turky v užším smyslu slova, Pomaky a Romy), popisuje fungování náboženských a vzdělávacích institucí, jimiž menšina disponuje. V tomto oddíle je též stručně popsána západothrácká emigrace. Třetí oddíl analyzuje politické a občanské aktivity řeckých Turků v celořeckém kontextu se zvláštním důrazem na druhou třetinu devadesátých let, kdy v krátkém časovém sledu došlo k několika soudním procesům s významnými představiteli menšiny, jejichž dohra ve Štrasburku a následná reflexe těchto procesů ovlivnila nejen samotnou menšinu, ale i většinovou společnost. Poslední oddíl se zamýšlí nad otázkou identit západothráckých Turků a porovnává je s tím, jak jsou chápáni většinovou společností.

Slabinou celého textu je, že autor čerpá takřka výhradně z řeckojazyčných zdrojů. V obsáhlé bibliografii nalezneme pouze dva turecké autory, přičemž se opět jedná o publikace vydané v Řecku. Důvodem přitom nemůže být pouhá neznalost turečtiny, neboť několik tureckých autorů, např. Baskın Oran, své studie k západothrácké problematice publikovalo též v západních jazycích. Důsledkem takového přístupu je pak nutně jisté zkreslení výsledného obrazu, nahlíženého čistě z řecké perspektivy, a to navzdory autorově upřímné snaze o kritický a uvážlivý přístup ke svým zdrojům. Konkrétním důsledkem omezení celého problému na jeho výklad z řecké perspektivy pak může být například zveličování rozdílů mezi jednotlivými etnickými podskupinami v rámci celé menšiny, které je charakteristickým rysem řecké literatury o západní Thrákii (zatímco turečtí autoři chápou západothráckou menšinu jako jeden celek, a naopak mají tendenci tyto nepatrné, ale přesto existující rozdíly zcela opomíjet). Neznalost turečtiny může být též důvodem místy nepřesného převodu tureckých jmen a pojmů z alfabety do latinky (např. müfti místo müftü, Sadik místo Sadik apod.).

Navzdory těmto drobným nedostatkům je publikace velmi zdařilým popisem situace západothráckých Turků, která se nevyhýbá ani velmi problematickým tématům, jako jsou zbavování politicky aktivních Turků občanství, diskriminace příslušníků menšiny před úřady a dalším. Ačkoliv práce, jak již bylo naznačeno, představuje výhradně řecký pohled na celý problém, jedná se (na rozdíl od mnoha jiných) o pohled zasvěcený, kultivovaný, a oproštěný od generalizací, předsudků či překrucování faktů, které se řecké odborné literatuře na dané téma dodnes běžně vyskytují (přičemž je nutno dodat, že tytéž výhrady lze směřovat též k většině tureckých autorů). Zájemce o zasvěcený výklad řecké menšinové politiky nebude touto knihou ani klamán ani zklamán.

Kamil Píkal

Vichnovič, V. **2000 let vmeste: Jevreji Rossii**. Moskva: Piter, 2007. 313 s.

Knihy Vsevoloda Vichnoviče svým názvem silně a ne náhodou připomíná slavnou knihu Alexandra Solženicyna 200 let pospolu, která vyšla v roce 2001. Zatímco však Solženicyn vypráví dějiny ruských židů z nežidovské perspektivy a všímá si jen posledních dvou století společného rusko-židovského soužití, Vichnovičův pohled se liší v několika aspektech. Vichnovičův otec byl židovského původu a Vichnovič sám je typickým zástupcem té skupiny ruské populace, která na jednu stranu plně splynula s ruským prostředím, na druhou stranu si však ještě pořád udržuje jakési židovské povědomí. Tato pozice se plně odrazila v knize a ve stylu, jakým je psána. Člověk, který stojí na pomezí mezi ruskou a židovskou kulturou,